

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 628/2022-17

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a zo sudcov Libora Duľu (sudca spravodajca) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej Advokátskou kanceláriou Paul Q, s. r. o., Karadžičova 2, Bratislava, IČO 35 906 464, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Pavol Blahušiak, a Advokátskou kanceláriou Tomáš Kamenec, s. r. o., Špitálska 43, Bratislava, IČO 36 855 995, v mene ktorej koná advokát a konateľ Mgr. Tomáš Kamenec, proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave č. k. 2 Cob 167/2020 z 24. februára 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu bola 17. októbra 2021 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľky, ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 2 Cob 167/2020-829 z 24. februára 2021 (ďalej len „napadnuté uznesenie“). Sťažovateľka navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť, vec mu vrátiť na ďalšie konanie a priznať jej náhradu trov konania.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka sa žalobou podanou na Okresnom súde Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) a vedenou pod sp. zn. 42 Cb 133/2006 proti žalovanej (Prvá stavebná sporiteľňa, a. s., Bratislava) domáhala náhrady škody. V spore bola čiastočne úspešná, a tak okresný súd uznesením zo 4. septembra 2020 priznal žalovanej proti sťažovateľke nárok na náhradu trov prvoinštančného konania v rozsahu 80,06 % a na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %, pričom vychádzal z úspechu vo veci a zastával názor, že v tomto konaní nie sú dané dôvody hodné osobitného zreteľa, ktoré by odôvodňovali postup podľa § 257 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Proti predmetnému uzneseniu podala

sťažovateľka odvolanie a krajský súd ho napadnutým uznesením z 24. februára 2021 potvrdil a žalovanej nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Dovolanie proti napadnutému uzneseniu krajského súdu, ktorého prípustnosť sťažovateľka vyvodila z § 420 písm. f) CSP, dovolací súd podľa § 447 písm. c) CSP odmietol uznesením č. k. 1 Obdo 97/2021 z 26. júla 2022 (doručeným sťažovateľke 15. augusta 2022) s odôvodnením, že prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP nie je procesne daná, a žalovanej náhradu trov dovolacieho konania nepriznal. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sa nestotožnil so sťažovateľkou, že absentuje odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu.

II.

Argumentácia sťažovateľky

3. Sťažovateľka v úvode ústavnej sťažnosti chronologicky zhrnula priebeh sporového konania, poukazujúc na rozhodnutia v ňom vydané. Následne pomerne rozsiahlo poukázala na predmet a podstatu súdneho sporu.

4. Vychádzajúc z uvedeného, sťažovateľka v ústavnej sťažnosti vo vzťahu k napadnutému uzneseniu krajského súdu dôvodí, že „*OS BA II sa pri posudzovaní návrhu sťažovateľky na aplikáciu ustanovení § 257 CSP obmedzil na konštatovanie, že s ohľadom na osobu sťažovateľky (starobný dôchodca) v spojení so skutočnosťou, že jej na základe právoplatného rozsudku bolo vyplatených 102.254,60 EUR nie sú dané dôvody hodné osobitného zreteľa. OS BA II sa nijako nevysporiadal s argumentmi sťažovateľky uvádzanými počas sporu a najmä v podaní zo dňa 04.06.2020. Uznesenie je formalistické a nesvedčí o tom, že by OS BA II skutočne dôsledne skúmal všetky okolnosti veci, na ktoré poukazovala sťažovateľka a boli relevantné pre rozhodnutie o náhrade trov konania. OS BA II nijako nebral do úvahy, že sťažovateľka v súlade s príslušnou právnou úpravou bola povinná zaplatiť z vyplatenej náhrady škody daň z príjmu ako aj zdravotné odvody. Čistý príjem teda v konečnom dôsledku zďaleka nedosiahol súdom uvádzanú sumu. Následne po odvolaní, kde sťažovateľka presne reagovala na tieto nedostatky Uznesenia, KS BA v odôvodnení Uznesenia KS postupoval podľa ustanovenia § 387 ods. 2 CSP a nielenže pochybenia OS BA II nenapravil, ale naopak len konštatoval, že sa s odôvodnením Uznesenia stotožňuje.“.*

5. Podľa názoru sťažovateľky „*závery KS BA sú extrémne nespravodlivé, vybočujúce z ústavných medzí a opomínajúce skutočný účel právnej úpravy dôvodov hodných osobitného zreteľa, čo neakceptovateľne zasahuje do základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu garantovaného ústavou, práva na spravodlivý proces, ale má za následok aj nedôvodný negatívny následok v majetkovej sfére sťažovateľky. Práve s ohľadom na laxnosť súdov pri posudzovaní okolností hodných osobitného zreteľa možno konštatovať arbitrárnosť Uznesenia KS a nedostatočnosť jeho odôvodnenia. Uvedené vady sú porušením práva sťažovateľky na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru...“.*

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. Ústavný súd v prvom rade pripomína, že nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov. Ústavný súd preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie právnych predpisov s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, I. ÚS 17/01, III. ÚS 268/05).

7. Z judikatúry ústavného súdu (III. ÚS 331/04, III. ÚS 156/06, II. ÚS 442/2014) ďalej vyplýva, že podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v oprávnení každého domáhať sa ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy).

8. Súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 119/03, III. ÚS 209/04). Všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, avšak musí dať odpoveď na otázky, ktoré majú pre vec podstatný význam (II. ÚS 251/04, III. ÚS 209/04). Ak ide o argument, ktorý je vo veci rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (II. ÚS 410/06).

9. Podľa § 132 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ak o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je príslušný rozhodovať iný súd, ústavný súd uznesením ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

10. Vzhľadom na uvedené sa ústavný súd musel zaoberať procesnými súvislosťami sťažovateľkou zvoleného postupu, ktorá aj napriek využitiu mimoriadneho opravného prostriedku – dovolania rozhodnutie o dovolaní ústavnou sťažnosťou nenapáda, ale túto smeruje výlučne proti uzneseniu krajského súdu ako súdu odvolacieho. Z obsahu uznesenia dovolacieho súdu (body 8 a 9) je zrejmé, že sťažovateľka uplatňuje v ústavnej sťažnosti obdobné argumenty, ktoré použila v dovolaní a ktorými odôvodňovala prípustnosť svojho dovolania.

11. Súčasťou doterajšej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, podľa ktorého princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu, a preto každý, kto namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a pred tým, ako podá sťažnosť ústavnému súdu, požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu (IV. ÚS 128/04).

12. Zmyslom a účelom tejto zásady je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú (m. m. IV. ÚS 471/2022).

13. Vo veci sťažovateľky sa identickými námietkami, ktoré predostrela v konaní pred ústavným súdom, zjavne zaoberal aj dovolací súd v dovolacom konaní. Aj napriek skutočnosti, že dovolací súd dovolanie odmietol (teda rozhodol procesným rozhodnutím), jeho negatívne rozhodnutie o dovolaní je v konkrétnom prípade bez ohľadu na procesný titul takého rozhodnutia aj výsledkom vecného prieskumu, teda posúdenia dôvodnosti dovolania (body 20 až 23 odôvodnenia uznesenia dovolacieho súdu, a to bez ohľadu na judikatúrne prekonaný, len doplnkovo použitý dôvod uvedený v bode 24 predmetného odôvodnenia), čo je pre konanie o ústavnej sťažnosti predovšetkým relevantné. Navyše (a primárne) ak by to tak aj nebolo, podmienka subsidiarity (a teda prístupu k ústavnému súdu) je splnená len v prípade, ak bol skorší prostriedok na ochranu základného práva alebo slobody uplatnený riadne a včas. Pokiaľ by sťažovateľka mienila brojiť proti ústavnej udržateľnosti rozhodnutia o odmietnutí dovolania, mohla k tomu pristúpiť ústavnou sťažnosťou atakujúcou dotknuté rozhodnutie a žiadať tak vecný prieskum dovolacieho súdu, čo však neurobila.

14. Sťažovateľka, poukazujúc na § 124 zákona o ústavnom súde, odvíjala zachovanie lehoty na podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu od dátumu doručenia uznesenia dovolacieho súdu o odmietnutí dovolania 15. augusta 2022. Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína, že nie každé rozhodnutie o mimoriadnom opravnom prostriedku spôsobuje zachovanie zákonnej lehoty na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré bolo mimoriadnym opravným prostriedkom napadnuté, zohľadňujúc predovšetkým subsidiaritu konania o ústavných sťažnostiach, a preto posledná veta § 124 zákona o ústavnom súde o zachovaní tejto lehoty je určená na to, aby sťažovateľ v ústavnej sťažnosti mohol uplatniť námietky neuplatniteľné v mimoriadnom opravnom prostriedku (pozri IV. ÚS 471/2022, IV. ÚS 398/2022, IV. ÚS 404/2022). Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti také námietky neidentifikovala, resp. nemožnosť obrátiť sa s ktoroukoľvek námietkou na dovolací súd netvrdí. Nemôže preto obísť nevyhnutný článok reťazca subsidiarity právomoci ústavného súdu, ktorá je použiteľná až ako finálny prostriedok nápravy v sústave štátnych orgánov.

15. Vychádzajúc z uvedených súvislostí, ústavný súd dospel k záveru, že nemá právomoc rozhodnúť o namietanom porušení označených práv sťažovateľky napadnutým uznesením krajského súdu z dôvodov uvádzaných sťažovateľkou, a preto pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie (právomoci ústavného súdu predchádza právomoc najvyššieho súdu, ktorého rozhodnutie v dotknutej veci napadnuté nebolo).

16. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku bolo už bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími uplatnenými návrhmi sťažovateľky.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. novembra 2022

Ladislav Dudíťš
predseda senátu